

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни: Спеціальна психологія			
		Статус дисципліни обов'язковий компонент (цикл фахової підготовки)			
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка				
Спеціальність	016.02 Спеціальна освіта				
Освітня програма	Спеціальна освіта (Корекційна психопедагогіка і логопедія)				
Рівень вищої освіти	Бакалавр				
Форма навчання	Денна				
Курс	III				
Семестр	V				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90	
	Лекційні			20	
	Практичні/семінарські			16	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			54	
Семестровий контроль	Екзамен				
Викладач	Вдовенко Вікторія Віталіївна, канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти				
Контактна інформація	V.V.Vdovenko@cuspu.edu.ua				
Кафедра	Педагогіки та спеціальної освіти				
Факультет	Педагогіки, психології та мистецтв				
Предмет навчання	<p>Загальні основи спеціальної психології. Предмет і завдання спеціальної психології. Міждисциплінарні зв'язки спеціальної психології. Методи та принципи дослідження у спеціальній психології. Поняття "дитина з порушеннями психофізичного розвитку". Класифікація порушень психофізичного розвитку. Складові спеціальної психології. Дефект розвитку та його структура. Структура дефекту при різних дизонтогеніях. Загальні та специфічні закономірності розвитку особи з психофізичними порушеннями. Специфічні закономірності розвитку при різних дизонтогеніях. Чинники психічного розвитку дитини та параметри дизонтогенезу. Основні категорії спеціальної психології: корекція, компенсація, копінг-с стратегії, гіперкомпенсація, психологічний захист, декомпенсація і псевдокомпенсація, реабілітація, абілітація, соціалізація, адаптація.</p> <p>Психічний розвиток при різних дизонтогеніях. Дизонтогенез інтелектуального розвитку. Олігофренія та деменція: спільні риси та відмінності. Відмінність олігофренії від затримки психічного розвитку та алалії. Основні прояви затримки психічного розвитку. Особливості психофізичного розвитку при розладах аутистичного спектру (РАС). Ознаки РАС, ранні прояви. Особливості психічного розвитку дітей з аутизмом впродовж перших трьох років життя. Особливості психічного розвитку дітей з аутизмом впродовж дошкільного дитинства.</p>				

	<p>Особливості сенсорного сприйняття при РАС. Типові страхи у дітей з аутизмом. Психологічна підтримка сім'ї з дитиною з РАС. Підготовка дитини з РАС до навчання: психологічний аспект. Корекція та психотерапія при РАС. Альтернативна комунікація. Синдром Аспергера та синдром Ретта. Психофізичний розвиток при розладі дефіциту уваги з гіперактивністю (РДУГ). Супровід дітей із РДУГ, мультидисциплінарний підхід. Особливості психофізичного розвитку при синдромі Дауна. Психокорекційна робота з дітьми з синдромом Дауна. Особливості та причини дизгармонійного розвитку дитини. Акцентуованість характеру підлітка. Обдарована дитина: психологічні проблеми розвитку. Обдаровані діти з аутистичними рисами особистості. Психічний розвиток при сенсорних порушеннях. Сутність сурдопсихології, предмет та задачі. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізньооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Тифлопсихологія – предмет та задачі. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухового апарату. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічно-астатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.</p>
<p>Мета</p>	<p>Мета навчальної дисципліни – опанування студентами системою знань із основ спеціальної психології для забезпечення їхньої підготовки до практичної діяльності та удосконалення знань і умінь щодо здійснення корекційної функції професійної діяльності спеціального (корекційного) педагога (вчителя-дефектолога). Ознайомлення студентів із категоріальним апаратом, теоретичними основами, предметом, завданнями, методами спеціальної психології та специфіки їх використання щодо вивчення дітей з психофізичними порушеннями, класифікацією порушень психофізичного розвитку; Опанувати методи дослідження психологічних особливостей осіб з різними психофізичними порушеннями (інтелектуального розвитку, мовленнєвого розвитку, опорно-рухового апарату, слуху, зору, роботи внутрішніх органів). Ґрунтовно вивчити психологічну характеристику психічного розвитку, пізнавальної діяльності, особистості учнів з порушеннями розумового розвитку, методи їх корекції, основи психологічної реабілітації та абілітації осіб із різними психофізичними порушеннями.</p>
<p>Компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності: ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>

	<p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Спеціальні компетентності:</p> <p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організувати освітньокорекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.</p> <p>СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.</p> <p>СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.</p> <p>РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.</p> <p>РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей</p> <p>РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з Особливими освітніми потребами.</p> <p>РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу)</p>

	<p>відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Модуль 1. Загальні основи спеціальної психології. Предмет і завдання спеціальної психології. Міждисциплінарні зв'язки спеціальної психології. Методи та принципи дослідження у спеціальній психології. Поняття "дитина з порушеннями психофізичного розвитку". Класифікація порушень психофізичного розвитку. Складові спеціальної психології. Дефект розвитку та його структура. Структура дефекту при різних дизонтогеніях. Загальні та специфічні закономірності розвитку особи з психофізичними порушеннями. Специфічні закономірності розвитку при різних дизонтогеніях. Чинники психічного розвитку дитини та параметри дизонтогенезу. Основні категорії спеціальної психології: корекція, компенсація, копінг-с стратегії, гіперкомпенсація, психологічний захист, декомпенсація і псевдокомпенсація, реабілітація, абілітація, соціалізація, адаптація.</p> <p>Модуль 2. Психічний розвиток при різних дизонтогеніях. Дизонтогенез інтелектуального розвитку. Олігофренія та деменція: спільні риси та відмінності. Відмінність олігофренії від затримки психічного розвитку та алалії. Основні прояви затримки психічного розвитку. Особливості психофізичного розвитку при розладах аутистичного спектру (РАС). Ознаки РАС, ранні прояви. Особливості психічного розвитку дітей з аутизмом впродовж перших трьох років життя. Особливості психічного розвитку дітей з аутизмом впродовж дошкільного дитинства. Особливості сенсорного сприйняття при РАС. Типові страхи у дітей з аутизмом. Психологічна підтримка сім'ї з дитиною з РАС. Підготовка дитини з РАС до навчання: психологічний аспект. Корекція та психотерапія при РАС. Альтернативна комунікація. Синдром Аспергера та синдром Ретта. Психофізичний розвиток при розладі дефіциту уваги з гіперактивністю (РДУГ). Супровід дітей із РДУГ, мультидисциплінарний підхід. Особливості психофізичного розвитку при синдромі Дауна. Психокорекційна робота з дітьми з синдромом Дауна. Особливості та причини дизгармонійного розвитку дитини. Акцентуованість характеру підлітка. Обдарована дитина: психологічні проблеми розвитку. Обдаровані діти з аутистичними рисами особистості. Психічний розвиток при сенсорних порушеннях. Сутність сурдопсихології, предмет та задачі. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізньооглухлі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Тифлопсихологія – предмет та задачі. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Психічний розвиток при порушеннях опорно-рухового апарату. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічно-астатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Оцінка 5. Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та</p>

аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

Оцінка 4. Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

Оцінка 3. Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

Оцінка 2. Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

Оцінка 1. Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Політика курсу

Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Викладач ставить студентам систему вимог та правил поведінки студентів на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт. Все це гарантує високу ефективність освітнього процесу і є обов'язковою для студентів.

Підсумкова семестрова оцінка за 100 бальною шкалою шляхом додавання підсумкової семестрової модульної оцінки (max – 60 балів) та екзаменаційної оцінки (max – 40 балів) і за шкалою оцінювання переводиться в оцінку ECTS і за національною шкалою.

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнoукраїнському державному

	<p>університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).</p> <p>Індивідуальна траєкторія розвитку студента. Студент має право деякі теми вивчати через різноманітні альтернативні освітні платформи, проходити вебінари та тренінги з тем, які розглядаються при вивченні дисципліни. При успішному проходженні альтернативного навчання студент пред'являє офіційний документ (сертифікат, посвідчення тощо) та під час заняття презентує здобутий досвід для інших студентів групи. Оцінюється доповідь студента.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Офіційний сайт ЦДУ: http://www.kspu.kr.ua/ua/. http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html http://pidruchniki.ws/17530607/pedagogika/ponyattya_istoriyi_pedagogiki http://ebooktime.net/book_346.html http://eduknigi.com/ped_view.php?id=25 http://www.info-library.com.ua/books-text-466.html http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/Djurin/index.php http://jorigami.narod.ru/PPcorner/Classics/Komensky/Komensky_Ya_n_Amos_Velikaya_didakt_izbr.htm http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu/ZNtNDR/2008_28/9.htm</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/average. 2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/education/average. 3. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua 4. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/ 5. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.osvita.com 6. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://znannya.info 7. Новий освітній простір: Інформаційний посібник, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf?fclid=IwAR1wgpWNjVUhfE6uJH0abN7iFcWaxQAWMTnMoGjlepbBQUXX47kRw_Z8Qc 8. Освіта України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita-ukrainy.com.ua Освіта UA [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://osvita.ua 9. Онлайн-курс «Права людини в освітньому просторі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : / Студія онлайн-освіти EdEra. Режим доступу: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EDERA_OSCE+HRE101+2019/about 10. Онлайн-курс «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://shr.name/cTv6O 11. Освітній портал "Освіта.UA". http://osvita.ua 12. Освітнянська мережа України. www.ednu.kiev.ua 13. Освітній портал «Naurok.ua» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://naurok.com.ua,

	<p>14. Освітній портал «Vseosvita.ua» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://vseosvita.ua)</p> <p>15. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua</p> <p>16. Е-бібліотека – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»: www.ussf.kiev.ua</p> <p>17. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/</p> <p>18. Електронний браузер та тренажер МКФ. Режим доступу до ресурсу: https://stage.icfinedu.org/browser</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p><i>Аудиторія теоретичного навчання, проєктор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали</i></p>